

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Kaniové a soudců Ivo Pospíšila a Petra Pospíšila v právní věci žalobkyně: **ASPET-INVEST s. r. o.**, se sídlem Jana Šoupala 1597/3, Ostrava, zastoupené Mgr. Petrem Vaňkem, advokátem se sídlem Sokolská třída 21, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 3. 2025, č. j. MZP/2025/250/337, sp. zn. ZN/MZP/2025/250/67, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2025, č. j. 11 A 85/2025 – 37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a rozsudek městského soudu

[1] Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu Ostrava (dále „inspekce“) ze dne 6. 11. 2024, č. j. ČÍŽP/49/2024/9175. Tímto rozhodnutím inspekce shledala žalobkyni vinnou ze spáchání přestupku dle § 88 odst. 1 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále „ZOPK“), a v souladu s § 88 odst. 3 písm. a) ZOPK jí uložila pokutu ve výši 90 000 Kč. Přestupku se žalobkyně dopustila tím, že jako právnická osoba od konce února 2024 do půlky března 2024 bez povolení orgánu ochrany přírody pokácela 14 ks dřevin o obvodu kmene nad 80 cm a dále odstranila

1905 m² zapojeného porostu dřevin rostoucích mimo les na pozemcích parc. č. 479 a parc. č. 480/1 v kat. území Muglinov, čímž porušila povinnost stanovenou v § 8 odst. 1 ZOPK. Proti rozhodnutí žalovaného žalobkyně brojila správní žalobou. Městský soud ji v záhlaví specifikovaným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl.

[2] Nejprve posuzoval, zda žalobkyně mohla dřeviny odstranit bez povolení, protože jednala v krajní nouzi. Odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, ze které plyne, že k pokácení dřevin bez povolení lze přistoupit pouze za situace, kdy stav dřevin zřejmě a bezprostředně ohrožuje život či zdraví nebo hrozí škoda značného rozsahu. Fotografie, které žalobkyně předložila, sice zachycují, že některé z pokácených dřevin byly uschlé a jiné měly vyhnívající dutinu, špatný stav dřevin však sám o sobě neodůvodňuje jejich pokácení z titulu krajní nouze. Žalobkyně měla doložit, že akutní nebezpečí pádu hrozilo u konkrétních stromů v době, kdy je pokácela, což neučinila. O nezbytnosti zásahu nesvědčí ani rozsah kácení. Žalobkyně odstranila celý pás stromů a souvislou plochu zapojeného porostu, nikoli pouze jednotlivé dřeviny, u nichž by hrozilo riziko pádu (které navíc neprokázala). Přitom zdaleka ne všechny pokácené stromy byly uschlé či vyhnílé. Nezbytnost zásahu nemůže podpořit ani tvrzení, že v lokalitě došlo v minulosti k pádu větví z jiných stromů. Nevypovídá totiž nic o stavu konkrétních pokácených dřevin a žalobkyně jej ani nijak nedoložila. Mimo to inspekce zjistila, že žalobkyně kácení předem plánovala. Mezi prohlédnutím dřevin a jejich pokácením uplynulo několik týdnů. Městský soud uzavřel, že nebylo prokázáno splnění podmínek pro kácení dřevin bez povolení podle § 8 odst. 4 ZOPK.

[3] Nedůvodnou shledal také námitku žalobkyně, že povolení nepotřebovala rovněž proto, že odstraňovala dřeviny v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy, neboť ze správního spisu jasně plyne, že dřeviny pokácené žalobkyní nebyly součástí ochranného pásma.

[4] Dále se městský soud zabýval zákonností úvah, kterými se správní orgány řídily při ukládání pokuty. Shrnul polehčující a přitěžující okolnosti zohledněné inspekci a uzavřel, že pokuta byla uložena v zákonem vymezeném rozsahu a její výše byla dostatečně srozumitelně odůvodněna; nejedná se o pokutu nepřiměřenou.

[5] Na závěr soud zkoumal, zda se správní orgány zabývaly materiální stránkou spáchaného přestupku. Dospěl k závěru, že tak učinily v dostatečné míře; současně nebyly zjištěny žádné výjimečné okolnosti snižující společenskou škodlivost jednání žalobkyně do té míry, že by materiální stránka přestupku nebyla dána.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) podala proti rozsudku městského soudu kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“). Namítá, že městský soud nehodnotil otázku naplnění podmínek krajní nouze správně a zákonně, neboť nepřihlédl k místu samému, kde ke kácení došlo. Současně brojí proti výši sankce, která je s ohledem na zjištěný stav stromů a reálně hrozící nebezpečí nepřiměřená.

pokračování

[7] Městský soud a před ním správní orgány posoudily naplnění podmínek krajní nouze formalisticky a způsobem pro právního laika nepřiměřeně přísným. Stěžovatelka pokácela dřeviny nacházející se v přímé blízkosti fotbalového hřiště a frekventované cyklostezky. Podnět pro kácení vyšel od zástupců sportovního klubu v reakci na událost spočívající v pádu větví na kabiny a střídačku pro hráče. Správní orgány nevěnovaly náležitou pozornost místu samému a bezprostředně hrozícímu nebezpečí, městský soud proto vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Posouzení místa kácení nevěnoval vůbec žádnou pozornost a pominul, že v dané situaci již došlo ke vzniku škody. Pád větví či stromů nelze předvídat; bezprostřednost nebezpečí je dána samotnou okolností, že k pádu větví a poškození majetku již došlo.

[8] Žalovaný se ve svém vyjádření plně ztotožnil se závěry městského soudu. Pouhá skutečnost, že se část pokácených stromů nacházela v blízkosti fotbalového hřiště a cyklostezky není sama o sobě důvodem pro jejich kácení. Uložená sankce zjištěný stav stromů zcela reflektuje. Navrhl proto kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud se na úvod zabýval splněním formálních podmínek kasační stížnosti. Konstatoval, že kasační stížnost je přípustná. Její důvodnost posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Současně zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by byl nucen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost **není důvodná**.

[11] Podle § 8 odst. 4 ZOPK není povolení orgánu ochrany přírody ke kácení dřevin třeba, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Kácení z titulu krajní nouze tedy vyžaduje naplnění zákonné podmínky zřejmosti a bezprostřednosti ohrožení chráněných zájmů. Není-li podmínka splněna, je nezbytné postupovat podle § 8 odst. 1 ZOPK a mimo další zákonem přesně stanovené případy si vyžádat povolení příslušného orgánu ochrany přírody (rozsudek NSS ze dne 7. 8. 2003, č. j. 5 A 27/2001 - 34).

[12] K naplnění požadavku zřejmosti a bezprostřednosti přitom nestačí pouhý nedobrá stav dřevin (rozsudek NSS ze dne 15. 2. 2022, č. j. 10 As 486/2021 - 52, či usnesení NSS ze dne 23. 8. 2023, č. j. 9 As 146/2021 - 37). Rovněž i odborná literatura k § 8 odst. 4 ZOPK definuje zřejmým takový stav, který je zjiitelný bez náročného odborného zkoumání. Bezprostřednost je pak třeba chápat jako stav nebezpečí z prodlení, kdy v zájmu předejití akutně hrozícím závažným následkům není možné postupovat zákonem předvídaným způsobem (Vomáčka, V., Knotek, J., Konečná, M., Hanák, J., Dienstbier, F., Průchová, I. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. s. 108). Pokud stěžovatelka namítá, že dřeviny pokácena z titulu krajní nouze, musí prokázat, že takové zřejmé a bezprostřední nebezpečí v době kácení hrozilo. Havarijní stav je přitom nutné prokázat u všech jednotlivých dřevin, jež byly pokáceny (rozsudky NSS ze dne 15. 2. 2022, č. j. 10 As 486/2021 - 52, ze dne 7. 2. 2018, č. j. 6 As 250/2017 - 27, a ze dne 23. 9. 2016, č. j. 4 As 117/2016 - 26).

[13] Nejvyšší správní soud nadto opakovaně judikuje, že pokud mezi zhodnocením stavu dřevin a jejich pokácením uplyne delší čas, tedy dřeviny nejsou pokáceny bezodkladně po jejich ohledání, svědčí to o tom, že se nenacházejí v havarijním stavu, a tudíž podmínka zřejmosti a bezprostřednosti není naplněna (rozsudky NSS ze dne 7. 2. 2018, č. j. 6 As 250/2017 - 27, ze dne 23. 9. 2016, č. j. 4 As 117/2016 - 26, a ze dne 7. 8. 2003, č. j. 5 A 27/2001 - 34).

[14] Městský soud se námitkou zřejmého a bezprostředního ohrožení důkladně zabýval v bodech 29 až 43 napadeného rozsudku; odkázal jak na související judikaturu, tak na odbornou literaturu. Otázku krajní nouze posoudil komplexně; podrobně popsal hned několik důvodů, které jej vedly k závěru o neprokázání splnění podmínky pro kácení bez povolení podle § 8 odst. 4 ZOPK. Uvedený závěr je přitom zcela v souladu se shora uvedenou judikaturou a Nejvyšší správní soud neshledal důvod se od něj odchýlit a považuje jej za správný.

[15] Na posouzení městským soudem proto nemůže nic změnit ani námitka stěžovatelky, že soud nepřihlédl k místu, kde ke kácení došlo. Za situace, kdy správní orgány a poté soud dospěly k závěru, že dotčené dřeviny se v době kácení nenacházely v havarijním stavu, tedy podmínka zřejmosti a bezprostřednosti nebyla dána, je otázka místa kácení bezvýznamná. Pouhá blízkost fotbalového hřiště a cyklostezky sama o sobě neopodstatňuje pokácení dřevin v režimu § 8 odst. 4 ZOPK.

[16] Městský soud stěžovatelce vysvětlil, že ke splnění podmínky pro kácení dřevin bez povolení bylo potřeba doložit, že bezprostřední nebezpečí pádu hrozilo u konkrétních stromů již v čase kácení. Výslovně uvedl, že skutečnost, že v místě kácení došlo v minulosti k pádu větví z jiných stromů nepotvrzuje nezbytnost zásahu; stěžovatelka tuto událost v řízení před soudem ani nijak nedoložila. Nejvyšší správní soud proto nepřisvědčuje názoru stěžovatelky, že městský soud místu kácení nevěnoval žádnou pozornost a pominul, že již dříve došlo ke vzniku škody.

[17] Nejvyšší správní soud dále posuzoval námitku nepřiměřenosti uložené sankce. Ukládání pokut za přestupky je věcí volného správního uvážení (rozsudek NSS ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012 - 36). V rozsudku ze dne 2. 6. 2022, č. j. 2 As 38/2022 - 45, Nejvyšší správní soud upřesnil, že: *„Správní orgán se musí pohybovat v zákonných mezích, vzít v úvahu zákonná hlediska pro určení výše pokuty a zohlednit všechny podstatné okolnosti (povahu jednání, jeho následky, poměry pachatele i řadu dalších) v jejich vzájemné souvislosti tak, aby pokuta byla přiměřená přestupku. (...) Soudní přezkum ukládání pokut se soustředí na to, zda správní orgán dostal výše uvedeným požadavkům. Není však v pravomoci správního soudu, aby standardně vstupoval do role správního orgánu a pokládal na místo vyhodnocení věci správním orgánem uvážení soudcovské, tedy například aby sám rozhodoval, jaká sankce (co do druhu a výše) by měla být uložena. Jedinou výjimkou je § 78 odst. 2 s. ř. s., jehož aplikace je odůvodněna zjevně nepřiměřenou výší pokuty“.*

[18] Městský soud se k zákonnosti uložené sankce důsledně vyjádřil v bodě 52 až 57 napadeného rozsudku a Nejvyšší správní soud neshledal v jeho úvahách žádné pochybení. Pokuta uložená při dolní hranici zákonného rozpětí při zohlednění řady polehčujících i přitěžujících okolností není nepřiměřená povaze a závažnosti spáchaného přestupku.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud neshledal námitky stěžovatelky důvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[20] O náhradě nákladů řízení rozhodl NSS podle § 60 odst. 1 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v souvislosti s tímto řízením nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu tedy náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. prosince 2025

Lenka Kaniová
předsedkyně senátu